

OPENBAAR MINISTERIE

Parket-Generaal

Gespreksnotitie rondetafelgesprek voetbalgeweld Tweede Kamer

Woensdag 31 januari 2024

Toelichting: dhr. René de Beukelaer, portefeuillehouder Voetbal & Veiligheid

Inleiding

Voetbal is de grootste sport in ons land, het is verbindend en brengt mensen samen. Het gezamenlijke doel is alle goedwillende supporters te laten genieten van gastvrij en veilig voetbal. Degenen die dat verstoren door zich te misdragen, worden door het Openbaar Ministerie (OM) opgespoord en strafrechtelijk aangepakt.

Inzet strafrecht¹

Bij het OM zijn vorig seizoen minder zaken gerelateerd aan voetbal - die vooral te maken hebben met geweld, vernieling, discriminatie, vuurwerk, drugs en het niet opvolgen van bevelen – binnengekomen dan een jaar eerder (een seizoen dat niet volledig met publiek gespeeld is). Dit komt overeen met het beeld dat door clubs stevig is ingezet op verbeterde veiligheid en civielrechtelijke maatregelen. Het aantal zaken is hoger dan de seizoenen voor Corona, wat mede valt te verklaren door de lijn die vanuit het OM is ingezet en met partners is afgesproken, dat meer zaken strafrechtelijk worden vervolgd. Er hebben bij een aantal wedstrijden ernstige geweldsincidenten tussen supportersgroepen plaatsgevonden.

Er worden door het OM meer zaken voor de rechter gebracht en door de rechter meer beslissingen genomen waarbij verdachten worden veroordeeld tot gevangenisstraf, boetes, werkstraf, locatiegebod of –verbod (al dan niet met meldplicht) dan voorgaande seizoenen. Dit komt overeen met de afspraak dat als een voetbal-gerelateerde zaak op zitting komt, er vaker wordt aangestuurd op het vragen om een strafrechtelijk stadionverbod.

Het OM werkt samen met andere partners om het voetbalgeweld de kop in te drukken. We vinden elkaar daarbij goed. Strafrecht alleen kan daarbij niet de oplossing zijn. Door krapte in de strafrechtketen dienen er ook voortdurend keuzes worden gemaakt welke zaken het OM oppakt en welke niet. Daarbij is de vraag wat de andere partners meer of beter kunnen doen om geweld te voorkomen en onrust aan te pakken. Dan komen veel zwaardere keuzes in beeld zoals het al dan niet toelaten van uitsupporters of het verbieden van alcohol.

Gezamenlijke norm stellen en uitdragen

Zowel de Regiegroep Voetbal en Veiligheid als Berenschot² hebben geconstateerd dat het overheidsoptreden in het Verenigd Koninkrijk en Nederland niet fundamenteel verschilt, wel zit er een flink verschil in de voetbalomstandigheden, zoals dure kaarten, geen alcohol op de tribune etc.

Winst valt te behalen in het consequent blijven inzetten van de civiel-, bestuurs- en strafrechtelijke mogelijkheden én het communiceren daarover³. Goede wedstrijdvoorbereiding en evaluatie in de lokale driehoek met betaald voetbalorganisaties is daarvoor cruciaal, evenals goede communicatie zeker ook met en door supportersorganisaties. Daarom is communicatie, normstelling en ook educatie een belangrijk punt in het gezamenlijke versterkingsplan⁴ als uitwerking van het Richtinggevend kader Veilig en Gastvrij voetbal. Iedereen moet weten wat de norm is, dat die gehandhaafd wordt en wat de consequenties zijn.

¹ Voor alle cijfers en bijbehorende duiding: factsheet Voetbal en Veiligheid

² <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2023/09/28/tk-bijlage-bij-kamerbrief-vergelijkend-onderzoek-supportersgeweld/tk-bijlage-bij-kamerbrief-vergelijkend-onderzoek-supportersgeweld.pdf>

³ <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2023/09/28/tk-veilig-en-gastvrij-voetbal/tk-veilig-en-gastvrij-voetbal.pdf>

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2023/09/28/tk-veilig-en-gastvrij-voetbal/tk-veilig-en-gastvrij-voetbal.pdf>

Strafbaarheid spreekkoren

Voetbal brengt mensen samen, maar daar waar mensen samenkomen komt helaas ook nog steeds racisme en discriminatie voor. Uitsluiting beschadigt mensen. Voetbal moet inclusief zijn en discriminatie en racisme dient dan ook te worden tegengegaan en hard tegen te worden opgetreden.

Waar we in de opsporing en vervolging mee kampen is dat in het geval van discriminerende spreekkoren (scanderen leuzen) aangehouden verdachten er mee weggelaten door bijvoorbeeld te verklaren dat ze playbackten en niet daadwerkelijk meeriepen. Om deze verdachten wel te kunnen vervolgen ziet het OM graag dat de mogelijkheid wordt onderzocht om de reikwijdte van Art. 141 Wetboek van Strafrecht te vergroten. Zodat, als het Strafrecht wordt toegepast, er ook daadwerkelijk vervolging kan plaatsvinden.

Persoonsgerichte aanpak (PGA)

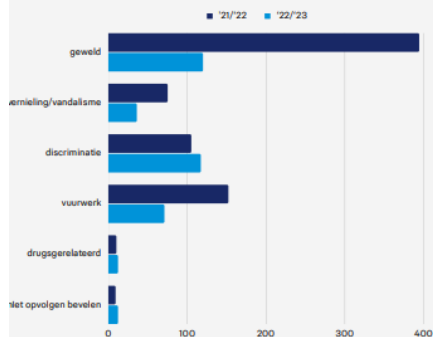
Om zo min mogelijk met collectieve maatregelen te hoeven werken, blijft de persoonsgerichte aanpak (PGA-voetbal) onverminderd belangrijk. Voetbalclub, politie en OM stemmen onder regie van de gemeente af, om interventies te plegen die zinvol en effectief zijn, op de persoon of groep toegesneden. PGA draagt bij aan (vroeg)signalering van misstanden en misdadingen en een afhandeling op maat, waardoor de veiligheid in en rondom het stadion, en zeker ook de BVO-gemeente, kan worden vergroot en uiteindelijk strafrechtelijke inzet kan worden verminderd. Hoe effectiever deze aanpak, hoe minder generieke maatregelen of beperkingen noodzakelijk zullen zijn.

Onder regie van het Ministerie van J&V wordt in samenwerking met de partners uit de Regiegroep Voetbal en Veiligheid en zeker ook met supportersvertegenwoordiging, daarnaast onderzocht hoe overlast gevende en gewelddadige groepen, o.a. op basis van gedragswetenschap, het best aangepakt kunnen worden. Mogelijk positieve groepsinterventies zijn daarbij nadrukkelijk ook onderwerp van onderzoek, om beperkende generieke maatregelen zo min mogelijk te hoeven inzetten.

Weerbaarheid

Hoe groter de weerbaarheid van betaald voetbalorganisaties tegen ongewenste invloeden van supporters, georganiseerde criminaliteit of oneigenlijke financieringsstromen, hoe beter. Om de bewustwording van de risico's te vergroten en handelingsperspectief aan voetbalorganisaties te kunnen bieden, worden belangrijke stappen gezet. In samenwerking met het Ministerie van J&V en de KNVB wordt dit jaar gestart met een weerbaarheidstraining voor bestuurders van betaald voetbalorganisaties, waar het herkennen, voorkomen en aanpakken van bedreiging en intimidatie centraal staat. En wordt daarnaast in de loop van 2024 een Field Lab voetbal gestart, waarbij in samenwerking met Ministerie van J&V, politie, KNVB, clubs en supportersvertegenwoordiging, nieuwe of andere interventies zullen worden bedacht en uitgevoerd. Dit zodat signalen van ondermijning vroegtijdig kunnen worden herkend, kwetsbaarheden worden weggenomen en betaald voetbalorganisaties ten alle tijden baas in eigen huis zijn.

OPENBAAR MINISTERIE

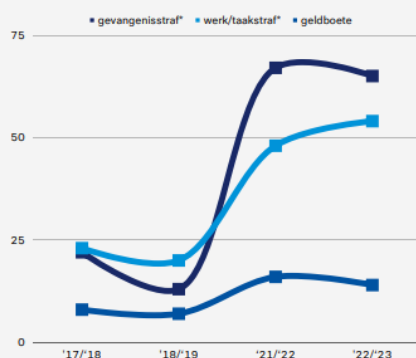
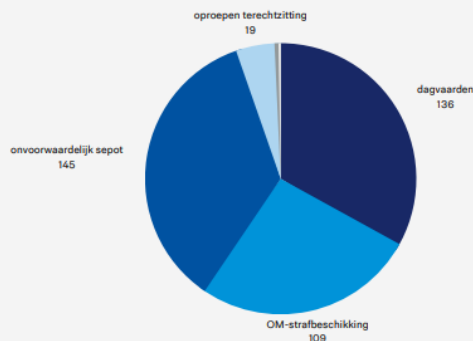

Instroom zaken OM

In het afgelopen seizoen heeft het Openbaar Ministerie (OM) 422 processen-verbaal waarbij voetbalsupporters werden verdacht van een misdrijf, van de politie ontvangen en grotendeels beoordeeld. Dit aantal is fors lager dan het aantal processen-verbaal tijdens seizoen 2021-2022 (640), een seizoen dat niet volledig met publiek gespeeld is. Dit zou erop kunnen wijzen dat de hausse na Corona een beetje is gaan liggen, in combinatie met het feit dat door clubs stevig is ingezet op veiligheid en civielrechtelijke maatregelen. Het aantal is nog wel flink hoger dan de seizoenen voor Corona (ongeveer 200). Dit zou (mede) illustratief kunnen zijn voor de lijn die ingezet is dat meer zaken strafrechtelijk worden vervolgd, conform afspraak met partners.

Afdoening OM

In totaal zijn in het afgelopen seizoen door het OM 412 beslissingen genomen voor misdrijfzaken met als classificatie "voetbal". Evenals tijdens eerdere seizoenen is dit inclusief een aantal beslissingen van zaken uit het seizoen daarvoor, omdat er tijd tussen pleegdatum en beslissing zit. Van de 412 beslissingen zijn 136 verdachten gedagvaard, 109 met een strafbeschikking afgedaan, van 145 zaken werd de strafzaak onvoorwaardelijk geseponeerd wegens gebrek aan bewijs.

Beslissing rechter

In het afgelopen seizoen zijn 145 eindbeslissingen genomen door een rechter, waarbij 132 verdachten door de rechter zijn veroordeeld tot strafoplegging, 10 verdachten zijn vrijgesproken.

In vergelijking met de jaren voor Corona zien we een stijging van circa 250% aan zaken voor de rechter gebracht.

Relatief gezien wordt door de rechter in circa 45% van de gevallen een gevangenisstraf opgelegd, in de jaren voor Corona was dat circa 30%. Er worden verder relatief gezien iets minder boetes en iets meer werkstraffen opgelegd.

(* er worden ook gecombineerde straffen opgelegd, straf is hierin slechts 1x meegeteld in 1 categorie)

Stadionverbod (en meldplicht)

Naast bovengenoemde straffen werd 49 keer een locatiegebod -of verbod (een stadionverbod) opgelegd. Het jaar ervoor gebeurde dit 20 keer en in de jaren voor Corona hooguit 5 keer per seizoen. In '22/'23 werd verder in 10 gevallen tevens een meldplicht opgelegd.

